

janja. To je bistven pogrešek, občutljiva tehnična hiba. Naj se n. pr. z našo igro primerja Shakespearov „Hamlet“. Kako je tu že hitro od začetka jasno nasprotje med Hamletom in kraljem, kar je glavni konflikt igre! Ugovarjalo bi se nam morebiti, da je že od začetka znano, da hočejo uloviti rokovnjače, med katerimi je tudi Ferdinand. To je sicer res, vendar to še na sebi ni nič zanimivega, tudi ko bi glavar roparjev bil odličnega rodu. Zanimanje se začne šele tedaj, ko zvemo, da je sodnik brat roparskega glavarja. Vendar bi se dal ta bistveni pogrešek prav lahko vsaj nekoliko popraviti. V prvega dejanja najhujšem prizoru se dostavi par besed tam, kjer Nande razpisuje svojo nagrado n. pr. talo-le:

N a n d e.

(Nariše na papir konjsko glavo, potem sede in piše.) Gavrič in Poljak [— (reče tiho na stran) in ta Poljak je moj lastni brat. Brat terja mojo glavo. No pa on ne vé, da sem jaz tisti —] razpisujeta itd.

Kar je med oglatimi oklepaji, to bi se dostavilo. Ako to bravec in zlasti gledavec že tu zve, koliko večja je pozornost in koliko večja je jasnost drame! To bi jo naredilo celotno, da bi imela svoj posebni začetek in konec in predstavljala začetek in konec nekega posebnega nasprotja. To pa, kar se pové ob koncu tretjega dejanja, da namreč Poljak spozna iz pisma, da je Nande njegov brat, to mora služiti le za retardacijo, za oviro tega, kar ima priti, da se pozornost vzdržuje. Ravno tako zarota Poljakova naj bi bila služila za retardacijo, pa je pesnik tudi ni izkoristil. Ker pesnik ni pazil na koncentracijo, zato je sprejel marsikatero osebo, ki je za razvitek drame brez pomena in samo obtežuje jasnost drame. Tudi se pesnik ni izogibal praznih besed. V drami mora namreč biti vsaka beseda tehtna in karakteristična. Le take se sprejemajo. Otežkočil je pesnik predstavo drame zelo s tem, da se prizorišče prevečkrat izpreminja. Taki prepogostni premori delajo igro dolgočasno. V drugem oziru pa je igra dobra. Značaji so dobro in naravno risani, zlasti Blaž Mozol, tudi Ferdinand in Poljak; posebno ganljiv je prizor med tema dvema v petem dejanju in tudi konec Ferdinandov je opravičen. Kar se tiče dikcije, je gladka in narodna, dovtipi so nekateri izvrstni, a izkraj nekateri obrabljeni in vodeni. Obžalujemo, da je pesnik vpletel tu pa tam pušice, ki žalijo katoliški čut in so poleg tega še prisiljene. Tiskarska vprava je jako lepa.

Ź. Š—a.

Salonska knjižnica.

Hamlet, kraljevič danski. Žaloigra v petih dejanjih. Spisal William Shakespeare. Preložil Ivan Cankar. V Gorici. Tiskala in založila „Goriška Tiskarna“ A. Gabršček. 1899. 12°. Str. 208. Cena 1 K. 40 h. — Slovenski prevod Shakespearovega Hamleta je pred nami, a ne prvi tak prevod. L. 1874. je objavljala

„Zora“ odlomke slovenskega Hamletovega prevoda, ki ga je bil priredil rajni Dragotin Šauperl, duhovnik labodske škofije, leta 1865. Dasi Šauperlov prevod nikakor ni slab, vendar rečemo z veseljem, da je Cankarjev boljši, kar je pač lahko umevno. Ni se nam zdelo vredno preiskovati, ali se opira Cankarjev prevod na Šauperla; iz nekaterih sličnosti, katere smo našli, tudi še ne moremo sklepati, koliko odvisen je prvi prevod od drugega. Da je Shakespearea prevajati težko, to ve vsakdo, ki je več angleškega jezika in je čital tega velikana. Angleške določne besede in kratki izrazi se nemalo upirajo naši slovenščini. Vendar se Cankarjev prevod čita jako gladko, in mislimo, da bi bil tudi z odra dobro umeven. Seveda čisto vse¹ se ni dalo izraziti v slovenščini primerno brez znatne premembe, zato je parkrat morala na pomoč priti opombica pod črto. Tudi kaka slovniška ali besedna oblika utegne manj ugajati slovničarju: a v obče smemo biti s prevodom prav zadovoljni in bi želeli, da bi gospod prelagatelj preložil še nekatere druge drame angleškega velikana, počasi, skrbno in lepo, da se bomo lahko tudi v slovenskem slovstvu ponašali s Shakespearom. „Salonska knjižnica“ pa si bo s takimi deli, kakršnen je Cankarjev prevod, pridobila sposobnost za naše — žal še tako maloštevilne — slovenske salone.

Dr. Fr. L.

Knjige družbe sv. Mohorja za l. 1900.

Koledar družbe sv. Mohorja za navadno l. 1900. Str. 144—80. 4.º — Vsakemu udu naše slavne družbe je najbolj všeč koledar. Kakor raste zanimanje za družbo, tudi se povečuje tudi koledar. Ta letnik nam podaja različne životopise, kakor blage naše umorjene avstrijske cesarice Elizabete, vodja družbe sv. Mohorja dr. Valentina Müllerja in vzornega slovenskega rodoljuba Janeza Hausenbihlerja. Primerno času je pisana povest „Stara in nova hiša“, kjer nam slika pisatelj Fr. Finžgar dveh družin nasprotne čednosti: tukaj poštenost, pravičnost in bogaboječnost, tam oholost, prevzetnost, versko malomarnost z mnogimi nasledki. Dr. Ivan E. Krek v „Božjem blagoslovu“ zna zelo ganljivo pripovedovati o odiranju svojega bližnjega in o usmiljenosti. „Norec“ (spisal Fr. Ks. Meško) nam podaja bedno in žalostno življenje bedastega človeka, in P. Bohinjec nas poučuje o početku nedolžne kletvice „Pri moji kokoši“. Iz domače zgodovine imamo letos jedrnat mikavni popis slavne božje poti „Sveta Gora pri Gorici“. Za vsakega pravdarja pa je po-

¹ Tako n. pr. str. 45 Horacij:

O solnca mi! to je neznano čudo!

Tu ne umemo, zakaj bi ne bil po izvirkniku („O day and night, but this is wondrous strange“) rajši rekel:

O dan, o noč, to je neznano čudno!

trebno vedeti, kako je osnovana „Nova civilna pravda“, da se po teh pravilih lahko ravna. Pomenljivi sta razpravi „Mišji sovražniki“ in „Kako plačujemo davke“; F. S. Šegula nas letos prvič vodi na polje „katoliških misijonov“, kažoč njihove težavne sadove. Mimogredé najde bravec za zabavo nekaj ugank, zastavic, smešnic, splošni razgled po svetu in lepo vrsto pesmij.

Gledé na jezikovno stran smo našli nekaj malih hib, ki pa ne kazé celotne vrline.

Ogromno število 78.103 udov našega malega slovenskega naroda se letos združuje pod praporom družbe sv. Mohorja kakor okoli velikega ognjišča. Iz vseh delov in krajev sveta, stari in mladi, preprosti in učeni so složni v ljubezni do družbe. Ob stoletnici njenega požrtvovalnega ustanovitelja, nepozabljivega kneza in škofa Slomšeka, želimo, da dospe do števila 80.000

O. B. Šalamun.

Fagode. Knjiga za odrastlo mladino. Spisal Jožef Stritar. Izdala in založila družba sv. Mohorja v Celovcu. 1899. 12°. Str. 159. — To je nova zbirka poezij, katero je podaril naš dični Jožef Stritar slovenskemu narodu. Razdeljena je knjižica v tri razdelke: I. Poezije; II. Igrokazi; III. Janko Božé. O prvem delu, o poezijah, ne moremo izreči posebne hvale. Verzi so gladki in pravilni, a poezije je tu malo. Razven nekaj pesmic, n. pr. „Na straži“, „Slovo“, „Ranjen“, „Nevesta“, „Požar“, „Huda ura“, „Vernih duš dan“ in morda še „Mizar“, so vse prav malo ali nič pesniške. Manjka jim globokočutnosti, dasi drugače niso brez mislij. Kažejo pač, da še ni poezija, če se samo v verzih kaj pove. „Telek“ in „Kravica prodana“ pa le kvarita zbirko; mi bi ju bili rajši izpustili. Tema se bo še kmet smejal, češ, ali ti gospodi res ne vedó kaj pametnejšega spisati?

Četudi torej pesmice niso brez zrna, vendar treba v obče reči, da se s takimi skovankami „ad hoc“ pesniški čut v narodu ne goji, ampak kviri. Pesem mora priti vedno iz srca, drugače ni pesem.

V drugem delu je zbranih pet igrokaznih prizorov, kakor jih Stritar sam imenuje. Prvi je najboljši zlasti radi dovtipnosti, ki jo kaže Pikin Jože. Drugi „Prijatelj“ je čisto navaden dogodek. Matijček je ukradel denar, a pastir Jurček je obdolžen. Oče Gregor ga hoče spoditi, tedaj pa Matijček sam izpove, kaj je storil. Da mati toliko zagovarja Jurčka, se nam zdi malo prisiljeno. Tretji igrokaz je „Maščevanje“, kjer se kaže blagi značaj Jurka Ozimka, drvarja, ki je rešil kmetu Zagorjanu sinčka nesreče, ne mené se zato, da ga je pred časom Zagorjan odpodil iz službe. Ta igra bi bila dobra, a je tudi veliko nepotrebnih besedij v njej. V drami

morajo biti zbrane le karakteristične stvari. Četrta igra „Stari oče iz Amerike“ bi bila lahko postala dramatična in zanimiva, ko bi bil pesnik stvar tam pojasnil, kjer bi si pojasnila želeli, namreč, kaj je vplivalo na izpremembo starega očeta in tudi mlajšega. Tonček je prevelikobeseden za svoja leta, zlasti v svojem napivanju. To ni verjetno pri otroku. Igra je semtertje dolgočasna. Zadnja igra „Pravdarja“ je še precej dobra. Dva kmeta Slivar in Ozimek se pravdata za neki travnik, a ker Slivarjev Jurček reši Ozimku sina iz vode, se ta travniku radovoljno odpove. Motiv je isti kakor pri „Maščevanju“.

Kakor pesmim tako tudi tem igrokazom ne manjka dobrih mislij, ampak izvirnosti in zanimivosti.

Razveselila nas pa je jako povest „Janko Božé“. Kaže nam prebrisanega, pobožnega, blagega, poštenega slovenskega mladeniča, ki po smrti očetovi vkljub svoji mladosti preskrbi svojo mater s tem, da gre na Dunaj tržiti s kostanjem. Pri tem si prihrani toliko, da čez štiri leta odkupi svoj prodani dom in se tam oženi. Pripovedovanje je vseskozi zanimivo, nikjer dolgočasno ali malovažno, jezik preprost a lep, prizori ganljivi, značaj prikupljiv. Tu se je Stritar izkazal mojstra. Sploh se mu v povestih vse bolj posreči kakor v drugih oblikah, in zato bi želel, da bi še mnogo lepih povestij spisal za slovensko ljudstvo.

Ź. Š—a.

Zgodbe svetega pisma. Slovencem priredil in razložil dr. Frančišek Lampe. 6. snopič. 4°. Str. 609 768. Knjižarska cena 1 K 40 h. — V tem snopiču so najprej dovršeni psalmi, nato se nadaljujejo zgodbe kraljev in sicer najprej zgodbe kralja Salomona, čigar spisi so tudi tukaj posneti, potem zgodbe kraljev judovskih in izraelskih do asirskega preseljevanja, in naposled beremo tudi petero izmed manjših prerokov, namreč Ozeja, Joela, Amosa, Abdija in Jona, katerim sledi še začetek zgodeb Tobi-jevih.

Umevno je, da tukaj ne objavljamo ocene o tem delu, četudi smo jo dobili. Ocene, ki smo jih čitali, se ozirajo večinoma na zunanje stvari. Na notranjo sestavo na to, kako je pripovedovanje večkrat kakor mozaik izbrano in sestavljeno v celoto, ni menda pazil nihče. Tudi podob niso ocenjevalci primerno ocenjali. Pač si niti ne mislijo, kakšno delo je, tako prirediti slike stvarno in okusno, kakor so prirejene v Zgodbah. Rečemo pa lahko, da na enak način, stvarno in estetično ilustrovanega, poljudno in vendar tudi strokovno prirejenega biblijskega dela nismo doslej našli pri nobenem narodu.